

คู่มือหลักธรรมาภิบาล

ของ สมาชิกรังคกรแพทย์

โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ

จัดทำเมื่อ ต.ค.๒๕๖๑

คำนำ

“หมอพร” พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
อาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ทรงเป็นต้นแบบให้ผู้อยู่ใน
วิชาชีพแพทย์ของกรมแพทย์ทหารเรือได้ตระหนักรู้ถึงคำว่า “แพทย์ผู้
บำเพ็ญเพียร” ให้การรักษาผู้เจ็บป่วยด้วยความเมตตากรุณา ไม่แบ่งชน
ชั้นและไม่หวังสิ่งตอบแทน

องค์กรแพทย์ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ
ได้จัดทำคู่มือหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการให้กับสมาชิกองค์กรแพทย์
โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ เพื่อใช้เป็น
แนวทางพื้นฐานในการกำหนดกิจกรรม การสร้างจริยธรรมของวิชาชีพ
แพทย์และสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของสมาชิกองค์กรแพทย์ รพ.สมเด็จพระ
ปิ่นเกล้า ให้เป็น “แพทย์ที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลให้การรักษา
ผู้เจ็บป่วยด้วยความเมตตากรุณา ไม่แบ่งชนชั้นและไม่หวังสิ่งตอบแทน”

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หลักธรรมาภิบาลของ สมาชิกองค์กรแพทย์	๔
• หลักคุณธรรม	๕
• หลักนิติธรรม	๗
• หลักความโปร่งใส	๙
• หลักการมีส่วนร่วม	๑๐
• หลักความรับผิดชอบ	๑๑
• หลักความคุ้มค่า	๑๑

**หลักธรรมาภิบาลของ สมาชิกองค์กรแพทย์โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
กรมแพทย์ทหารเรือ**

หลักธรรมาภิบาลของสมาชิกองค์กรแพทย์ หมายถึง หลักในการจัดระเบียบให้เกิดแนวทางปฏิบัติเพื่อสร้างค่านิยมทางสังคมและอัตลักษณ์เฉพาะของสมาชิกองค์กรแพทย์ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า ในการให้บริการสุขภาพได้อย่างมีความสุขทั้งผู้รับบริการ,ผู้ร่วมงานและผู้ให้บริการ ตลอดจนสามารถเป็นต้นแบบทางสังคมให้กับบุคลากรของโรงพยาบาลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ

สมาชิกองค์กรแพทย์ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า หมายถึง สมาชิกแพทย์และทันตแพทย์ทั้งสามัญและวิสามัญที่ปฏิบัติงานใน รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า พร. ยกเว้นผู้บริหาร รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า พร.

แนวทางหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ สำหรับสมาชิกองค์กรแพทย์

สมาชิกองค์กรแพทย์สมควรเป็นผู้มีความเมตตากรุณา มีจิตใจแน่วแน่มั่นคงและมีความอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยหรือเรื่องเลวร้าย สามารถสร้างแรงจูงใจแห่งตนให้ตั้งมั่นในหลัก ธรรมาภิบาลแห่งวิชาชีพทั้ง ๖ ประการ ประกอบด้วย

๑. **หลักคุณธรรม (Morality)** หมายถึง จริยธรรมอันพึงมีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ซึ่งใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและการให้บริการทั้งทางวาจาและการใช้กิริยาท่าทางเพื่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน

หลักคุณธรรมที่สมาชิกองค์กรแพทย์สมควรใช้กำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมันฝึกฝนปฏิบัติจนกลายเป็นจริยธรรมประจำตนเบื้องต้นประกอบด้วย

๑.๑ **หลักพรหมวิหาร ๔** เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้สมาชิกองค์กรแพทย์ดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เช่น พรหม ประกอบด้วย

๑.๑.๑ **เมตตา** คือ เป็นความรักใคร่และความปรารถนาดีของวิชาชีพแพทย์ที่ปรารถนาให้ผู้ร่วมงานและผู้รับบริการมีความสุข

๑.๑.๒ **กรุณา** คือ ความสงสารที่แพทย์ปรารถนาให้ผู้รับบริการที่ตนดูแลอยู่พ้นจากทุกข์ความเจ็บป่วยและมีสุขภาพดีสามารถดูแลสุขภาพตัวเองได้

๑.๑.๓ **มุทิตา** คือ ความรู้สึกยินดีของสมาชิกองค์กรแพทย์ต่อผู้รับบริการที่มีอาการดีขึ้นหรือเข้าใจต่อคำอธิบายมากขึ้น มีกิริยายิ้มแย้มเบิกบานอยู่เสมอที่ได้ทำให้ผู้รับบริการมีสุขภาพดีและมีความรู้ด้านสุขภาพมากขึ้น

๑.๑.๔ **อุเบกขา** คือ การที่สมาชิกองค์กรแพทย์สามารถวางใจเป็นกลางมีจิตที่เรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตาซึ่งไม่เอนเอียงไปเสียจากมาตรฐานคุณภาพและหลักธรรมาภิบาลของตนด้วยอกุศลมูล ๓ คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลง รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดูในยามที่ไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเองหรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรับผิดชอบของเขา

๑.๒ **หลักขันติ**ในฆราวาสธรรม คือความอดทนของสมาชิกองค์กรแพทย์ในการรักษาหน้าที่ความรับผิดชอบของตนไว้ได้อย่างมั่นคงหนักแน่นไม่หวั่นไหวและไม่เศร้าหมองถึงแม้จะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

๑.๓ **หลักเสียสละหรือจาคะ**ในฆราวาสธรรม คือ การที่สมาชิกองค์กรแพทย์เป็นผู้เสียสละเวลาและความสุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นเสียจากความทุกข์ความเจ็บป่วยและปัญหาสุขภาพ

(ฆราวาสธรรม ๔ ประกอบด้วย สัจจะ(ความซื่อสัตย์) ทมะ(การฝึกตน) ขันติ(การอดทน) และจาคะ(การบริจาค/การเสียสละ)

๑.๔ **หลักปิยวาจา** ในสังคหวัตถุ ๔ คือ การที่สมาชิกองค์กรแพทย์เป็นผู้ที่พูดหรือให้คำอธิบายด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ ด้วยความปรารถนาดี ความจริงใจและอธิบายในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเวลาและสถานการณ์

(สังคหวัตถุ ๔ คือ หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเชื้อเพื่อ เกื้อกูลหรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยาและสมานัตตา)

๒. **หลักนิติธรรม(The Rule of Law)** หลักนิติธรรมสำหรับสมาชิกองค์กรแพทย์หมายถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ของสมาชิกองค์กรแพทย์ รพ.สมเด็จพระปิยะเกล้าในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการสุขภาพและหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย องค์กรแพทย์เน้นหลักนิติธรรม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกองค์กรแพทย์ ดังนี้

๒.๑ สมาชิกองค์กรแพทย์ **ต้องไม่ละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้อื่น** ทั้งสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้รับบริการและสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน

๒.๒ สมาชิกองค์กรแพทย์ **ต้องให้ความสำคัญธรรมชาติและความสะดวกภาคกับผู้รับบริการ** ตามหลัก Priority Management

๒.๓ สมาชิกองค์กรแพทย์ **ต้องไม่ทุจริตคอร์รัปชัน** หรือหาผลประโยชน์โดยมิชอบในหน้าที่ประจำหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๓.หลักความโปร่งใส(Transparency) หลักความโปร่งใสของสมาชิกองค์กรแพทย์ หมายถึงความโปร่งใสในกระบวนการทำงานบริการสุขภาพและงานบริหารจัดการตามมาตรฐานวิชาชีพ ตามหลักนิติธรรมและสามารถตรวจสอบได้ในทุกๆเรื่อง

ความโปร่งใสของสมาชิกองค์กรแพทย์เป็นมุมมองในเชิงบวกที่จะให้ ความสงบสุขและความเป็นธรรมตามหลักคุณภาพและธรรมาภิบาลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานหรือหน้าที่ที่สมาชิกองค์กรแพทย์ปฏิบัติ องค์กรแพทย์จะ เน้นความโปร่งใสเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้

๓.๑ ความโปร่งใสต่อผู้รับบริการ หมายถึงการที่สมาชิกองค์กรแพทย์ ได้ให้การบริการสุขภาพด้วยคุณภาพมาตรฐานตามรอยโรคโดยทัดเทียมกัน หรือมาตรฐานเดียวกัน รักษาและเก็บความลับของผู้รับบริการอย่างเคร่งครัด ผู้รับบริการต้องสามารถรับทราบข้อมูลและแนวทางการให้บริการสุขภาพของตนเองได้

๓.๒ ความโปร่งใสต่อบริษัทฯ หมายถึงการที่สมาชิกองค์กรแพทย์ บริหารยาและเวชภัณฑ์ในการรักษาผู้ป่วยด้วยหลักความคุ้มค่าและคำนึงถึง มาตรฐานการรักษาด้วยยาและเวชภัณฑ์นั้นๆตามฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย คำนึงถึงประโยชน์ที่เหมาะสมของผู้รับบริการเป็นหลัก ความสัมพันธ์และการ ช่วยเหลือใดๆกับบริษัทฯทุกบริษัทอยู่ภายในขอบเขตเฉพาะด้านวิชาการและ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบข้อบังคับของกฎหมายป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่น

๓.๓ **ความโปร่งใสในการบริหารจัดการทีมหรือหน่วยงาน**
หมายถึงการที่สมาชิกองค์กรแพทย์ในฐานะผู้นำทีมบริการสุขภาพ ได้ปฏิบัติตนในฐานะผู้นำทีมบริการสุขภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ประการกับสหสาขาวิชาชีพและผู้ร่วมให้การบริการสุขภาพโดยองค์กรแพทย์จะเน้น หลักธรรมาภิบาล เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้

๓.๓.๑ **หลักอุเบกขา** คือการที่สมาชิกองค์กรแพทย์สามารถวางใจเป็นกลางในการบริหารทีม มีจิตที่เรียบตรงเที่ยงธรรมไม่เอนเอียงไปจากมาตรฐานคุณภาพและหลักธรรมาภิบาลของตน ทั้งจากความรัก ความโลภ ความโกรธและความหลงไม่รู้จริง รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจ มองดูในยามที่ไม่มีกิจที่ควรกระทำเพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้วหรือเขาสมควรรับผิดชอบตนเองหรือเขาควรได้รับผลอันสมควรกับความรับผิดชอบของเขา

๓.๓.๒ **หลักปิยวาจา** คือการที่สมาชิกองค์กรแพทย์สื่อสารภายในทีมด้วยถ้อยคำสุภาพไพเราะ ด้วยความปรารถนาดี จริงใจและให้เกียรติผู้ร่วมงานในทุกๆสหสาขาวิชาชีพ

๓.๓.๓ **หลักเสียสละ** คือการที่สมาชิกองค์กรแพทย์ได้เสียสละเวลาในการนำทีมบริการสุขภาพ ร่วมวิเคราะห์ปัญหา วางแผน แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการบริการสุขภาพรวมทั้งถ่ายทอดความรู้ (sharing information) ให้ทีมบริการสุขภาพและสหสาขาวิชาชีพ

๓.๓.๔ **หลักนิติธรรม ด้านความเป็นธรรมและเสมอภาค**คือการที่สมาชิกองค์กรแพทย์ให้ความเคารพต่อความคิดเห็นและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนในสหสาขาวิชาชีพโดยเสมอภาค

๓.๓.๕ **หลักการมีส่วนร่วม** คือ การที่สมาชิกองค์กรแพทย์มีส่วนร่วมในทีมคุณภาพงานบริการสุขภาพของกลุ่มงานและได้ช่วยดำเนินงานคุณภาพและคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๖ **หลักความรับผิดชอบ** คือ การที่สมาชิกองค์กรแพทย์แสดงภาวะผู้นำที่พร้อมรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นภายในทีมบริการสุขภาพ ใส่ใจและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของทีมบริการสุขภาพภายในกลุ่มงาน

๔.หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่สมาชิกองค์กรแพทย์เป็นผู้ที่รู้จักให้ออกสแก่บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในงานบริการสุขภาพและงานบริหารจัดการ ตามหลักการระดมสมองและหลักการประชาธิปไตย อาทิ เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องร่วมตัดสินใจ การรับฟังข้อมูลความคิดเห็นและคำแนะนำของทีมสหสาขาวิชาชีพ การร่วมวางแผนและการร่วมปฏิบัติตามแนวทางที่ทีมกำหนด ตลอดจนให้ความร่วมมือกับแนวทางคุณภาพที่โรงพยาบาลกำหนด

๕. **หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility)** หมายถึงการที่สมาชิกองค์กรแพทย์เป็นผู้ที่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมหรือโรงพยาบาล การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างรวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง องค์กรแพทย์จะเน้นหลักความรับผิดชอบต่อสังคมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ด้านคลินิก เพื่อส่งเสริมเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

๖. **หลักความคุ้มค่า (Value for Money)** หมายถึงการที่สมาชิกองค์กรแพทย์เป็นผู้ที่คำนึงถึงผลต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรแพทย์จะเน้นหลักความคุ้มค่าเพื่อส่งเสริมเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้

๖.๑ **การบริหารต้นทุนงานบริการสุขภาพ** หมายถึงความสามารถของสมาชิกองค์กรแพทย์ในการให้บริการสุขภาพได้ตามมาตรฐานคุณภาพ ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย ด้วยการคำนึงถึงต้นทุนการบริการสุขภาพที่เหมาะสม กล่าวคือ

๖.๑.๑ สามารถใช้ต้นทุนบริการสุขภาพเท่าเดิมแต่คุณภาพบริการเพิ่มขึ้น

๖.๑.๒ สามารถใช้ต้นทุนบริการสุขภาพลดลงแต่คุณภาพบริการเท่าเดิม

๖.๑.๓ สามารถใช้ต้นทุนบริการสุขภาพลดลงและคุณภาพบริการเพิ่มขึ้น

๖.๒ **การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด** หมายถึงการที่สมาชิกองค์กรแพทย์สามารถใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีอยู่จำกัดร่วมกันเป็นระบบทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ยึดกรรมสิทธิ์ที่มีต่อบุคลากรและทรัพยากรสามารถใช้ประโยชน์สร้างผลงานร่วมกันได้ โดยองค์กรแพทย์มีจุดมุ่งหมายดังนี้

๖.๒.๑ สมาชิกสามารถทำงานบริการสุขภาพเป็นระบบทีมโดยใช้และรับผิดชอบเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีจำกัดร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลคุ้มค่า คุ่มทุน ก่อนอุปกรณ์หมดอายุการใช้งาน

๖.๒.๒ สมาชิกสามารถใช้ความชำนาญเฉพาะของบุคลากรและพัฒนาบุคลากรร่วมกันได้ด้วยระบบการจัดองค์กรสมัยใหม่ (Modern organization)

คณะกรรมการองค์กรแพทย์
โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ